

Küresel Ekonomik Krizden Çıkma Yöneticinin Rolü

*

Aydoğan Durmuş*

Öz

Küreselleşmenin arttığı günümüzde dünya ülkeleri daha sık olarak krizlerle karşılaşmaktadır. Finansal krizler firmaların ayakta kalmasını da etkilemektedir. Kriz döneminde işletme yönetiminin kriz becerisi işletmenin başarısını doğrudan etkilemektedir. İşletme yönetimi, kriz yönetim becerisine haiz olmalıdır. Kriz durumu yönetimin krizine dönüşmeden, yönetim krizi yönetmelidir. Yöneticilik becerisine en fazla kriz anlarında gereksinim duyulur. Çünkü kriz acil bir durumu ifade eder. İdeal olan, örgütün önceden muhtemel kriz durumlarını tespit etmesi ve gerekli önlemleri almasıdır. Fakat bir örgütün olası tüm kriz durumlarını önceden tahmin etmesi ve bunları önleyici tedbirler alması bilimseldir. Kriz; örgütün önlem ve uyum mekanizmalarını yetersiz hale getirerek mevcut değer, amaç ve varsayımlarını tehdit eden beklemediği ve de sezemediği gerilim durumudur. Başka bir deyişle kriz; bir örgütün rutin sistemini bozan ve aniden ortaya çıkan istikrarsız bir durumdur. Yaşanan hızlı değişim ve dönüşüm içerisinde, önceden tahmin edilemeyen bazı olayların olması kaçınılmazdır. Bu durumda, yapılması gereken şey, kriz anlarına karşı hazırlıklı olmak ve krizi etkili şekilde yönetmektir.

Anahtar Kelimeler: Küresel Kriz, Yönetim, Yönetici Rolü

* Yrd. Doç. Dr., Karabük Üniversitesi İşletme Fakültesi Aktüerya ve Risk Yönetimi Bölümü, Karabük
E-Posta: aydogandurmus@karabuk.edu.tr

The Role of The Maneger to Exit From Global Crisis

*

Abstract

World countries are met crisis often at these days which globalism increased. Financial crises also affect the survival of firms. The crisis period, crisis management, business skills directly affect the success of the business. Business management, crisis management skills should have. Crisis management of crisis situation, management should manage the crisis. Management skills are needed at most moments of crisis. Because, in a state of emergency means the crisis. Ideally, the organization is that the necessary measures and to determine in advance the possible crisis situations. ; But an organization to anticipate every possible crisis situations, and it seems not possible to take preventive measures. The rapid change and transformation over the unpredictable, some events are inevitable. In this case, something must be done, be prepared for moments of crisis and to manage the crisis effectively.

Keywords: *Global crisis, Manegement, Role of Managers*

Giriş

Küreselleşmenin arttığı günümüzde dünya ülkeleri daha sık olarak krizlerle karşılaşmaktadır. Finansal krizler firmaların ayakta kalmasını da etkilemektedir. Kriz döneminde işletme yönetiminin kriz becerisi işletmenin başarısını doğrudan etkilemektedir. İşletme yönetimi, kriz yönetim becerisine haiz olmalıdır. Kriz durumu yönetimin krizine dönüşmeden, yönetim krizi yönetmelidir. Yöneticilik becerisine en fazla kriz anlarında gereksinim duyulur. Çünkü kriz acil bir durumu ifade eder. İdeal olan, örgütün önceden muhtemel kriz durumlarını tespit etmesi ve gerekli önlemleri almasıdır. Fakat bir örgütün olası tüm kriz durumlarını önceden tahmin etmesi ve bunları önleyici tedbirler alması bilimseldir. Kriz; örgütün önlem ve uyum mekanizmalarını yetersiz hale getirerek mevcut değer, amaç ve varsayımlarını tehdit eden beklemediği ve de sezemediği gerilim durumudur. Başka bir deyişle kriz; bir örgütün rutin sistemini bozan ve aniden ortaya çıkan istikrarsız bir durumdur. Yaşanan hızlı değişim ve dönüşüm içerisinde, önceden tahmin edilemeyen bazı olayların olması kaçınılmazdır. Bu durumda, yapılması gereken şey, kriz anlarına karşı hazırlıklı olmak ve krizi etkili şekilde yönetmektir.

Küresel Ekonomik Kriz Kavramı

Kriz kelimesinin kökeni “karar vermek” anlamındadır. Ayrıca kriz kelimesi “birden bire meydana gelen kötüye gidiş yönündeki gelişme”, “büyük sıkıntı”, “buhran” ve “bunalım” gibi kelimelerle eşanlamlı olarak da kullanılmaktadır. Kökenine bakıldığı zaman “karar vermek” anlamında olan kriz geçmiş ve geleceğe ilişkin yeni kararları ve sorgulamaları da gerekli kılmaktadır. Bu sorgulamalar, gelecekte ne oluşacağını ve nasıl oluşacağını şimdi yapılanlara bağlamaktadır (Keyder, 1981: 3).

Küresel bağlamda ele alındığında, krizler çevresel konumlu ekonomileri değersizleştirip çökertirken, merkez ekonomilerin gücünü korumasına hizmet etmektedir. Yaşanan krizler sonucunda, üretim birimleri merkez ekonomilere doğru kayarken, çevresel konumlu ekonomiler giderek değersizleşme ve yoksullaşma girdabı içinde erimeye yüz tutarlar (Önder, 2001: 45-46).

Kriz Döneminde Krizden Çıkış ve Krizi Yönetmek İçin Yönetici Yeterlilikleri

Kriz döneminde işletme yönetimini üstlenen yönetici veya yöneticilerin, kriz ortamına özgü olan gerginliğe hâkim olması, çatışma ortamını oluşturmadan yerinde teşhisler yapması gerekir. Yapılan teşhis noktalarında tatmin edici sonuçların elde edilebilirliği ön plana çıkarılarak bu noktalar üzerinde odaklaşmayı sağlamalıdır (Ataman, 2002: 51).

Çatışmalar, bütün organizasyonlarda bir dereceye kadar meydana gelir ve sosyal ilişkilerin doğal bir parçasıdır. Bir işletme için oldukça kritik olan kriz dönemlerinde yöneticiler bir üst hedef belirleyip personeli bu hedef için motive ederek olası çatışmaların ortaya çıkmasını engellemelidirler

Problem çözme; makinelerin bozulması, gerekli hammadde eksikliği, müşteri şikâyeti, işle ilgili yanlış bir kanı, kaza veya üst yönetim tarafından anlaşılmadık bir rica gibi normal faaliyetlerdeki bazı ani karışıklıklara cevap olarak meydana gelir (Peker ve Aytürk, 2002: 79).

Yönetimsel alanda verimlilik elde etmek, yöneticinin problem çözme becerisi ile ilişkilidir (Başaran 1982, 99). Yönetim bir bakıma işletmede yaşanan problemleri çözmek için mevcuttur. Yeterli bir yönetici işletme yaşanan problemleri algılar, girişimci ve tecrübeli bir yönetici de bu problemleri çözer (Başaran, 1985: 45-51).

Kriz Döneminden Çıkışta Stratejik Karar Alma

Krizden çıkışta yöneticinin atacağı adımlar ve alacağı stratejik kararlar büyük önem taşımaktadır.

Mintzberg (1973) tarafından önerilen üç stratejik karar verme yöntemi, girişimci yöntem, uyumlayıcı yöntem ve planlayıcı yöntem şeklindedir. Bu yöntemler literatürde genellikle kabul edilen yöntemlerdir (Mintzberg, 1973: 44).

- **Girişimci Yöntem:** Stratejik karar, güçlü, otoriteye sahip bir kişi tarafından alınır ve kurucunun bakış açısına göre şekillenir. Girişimci yöntemde kararlar problemlerden ziyade fırsatlara odaklanır ve ana hedef işletmenin büyümesidir.

- **Uyumlayıcı Yöntem:** Stratejik karar, yeni fırsatların araştırılmasından ziyade, mevcut problemlere çözüm bulmaya yöneliktir ve işletmenin aşamalı olarak ileriye götürülmesi amacına hizmet eder.
- **Planlayıcı Yöntem:** Bu yöntemle, stratejik karar üç aşamalı bir sürecin sonucunda alınır: (1) Durum analizi için uygun bilgiler sistematik bir şekilde bir araya getirilirler, (2) Uygulamaya yönelik uygun alternatifler oluşturulur ve (3) En uygun alternatif seçilir. Bu yöntemde stratejik kararlar yeni fırsatların araştırıldığı proaktif kararlar ya da mevcut bir probleme çözüm oluşturulan reaktif kararlar olabilir.

Sonuç

Kriz dönemlerinde örgüt açısından hızlı ve doğru karar verme gerekliliğinin artması, örgüt içerisinde yetkilerin merkezileşmesi eğilimini doğurur. Bu durum olumsuzluk olarak değerlendirilebilir. Kararların merkezde toplanmasını, karar verme sürecini hızlandırabilir ancak, eğer işletmenin çeşitli şubeleri varsa karar vermede gecikmeler olabilir. Yetkilerin merkezde toplanmasının en önemli nedeni, krizin işletmelerde normal karar alma süreçlerini bozmasıdır. İşletmenin tepe yöneticileri, merkezden alacakları kararlarla tüm gelişmelerden haberdar olmak isterler

Krizin işletme fonksiyonları üzerinde pek çok etkileri bulunmaktadır. Kriz ortamından başarıyla çıkabilmek için işletmelerin liderlik özellikleri gelişmiş, hızlı karar verebilen, kriz sinyallerini önceden alabilen, gerekli önlemleri alabilen, çalışanları ortak amaç etrafında toplayabilen, krizi fırsata çevirebilecek yöneticilere ihtiyacı vardır.

Krizde işletmelerin başarılı olabilmesi için krizi iyi yönetmeleri gerekmektedir. Kriz sinyallerini önceden alabilen işletmeler krizle ilgili tedbirleri önceden alıp krizi başarıyla atlatabilirler. Kriz durumuyla karşılaşıldığında krizi fırsata çevirebilen işletmeler daha iyi konumlara gelebilirler.

İşletmelerin geleceğini güvence altına alabilmeleri için krize hazırlıklı olmaları, krizle ilgili sinyalleri önceden alabilmeleri, kriz yönetimi konusunda tecrübeli yöneticilerle çalışmaları, kriz yönetimi konusunda çalışanlarını eğitmeleri, muhtemel krizlerle ilgili senaryolara karşı krizden çıkış stratejileri ile ilgili çalışmalar yapmaları gerekmektedir.

Kaynakça

- Ataman, G. “İşletme Yönetimi”, 2. Baskı, İstanbul: Türkmen Kitabevi, 2002.
- Başaran, İ. “Örgütsel Davranışın Yönetimi”, Ankara: Ankara Üniv. Eğitim Bilimleri Fak. Yayınları, 1985.
- Keyder, Çağlar, “Kriz Üzerine Notlar” , *Toplum ve Bilim Dergisi*, Sayı: 14, 1981, s. 3
- Mintzberg, H. “StrategyMaking in Three Mode”, *California Management Review*, (Winter 1973), p. 44.
- Önder, İzzettin, “İktisadi Krizler”, *Yeni Türkiye Dergisi Kriz Özel Sayısı*, Cilt: I, Sayı:41, 2001, s.45–46.
- Peker, Ömer ve Aytürk, Nihat, *Yönetim Becerileri*, 2.Baskı, Ankara: Yargı Yayınevi, 2002.

Kaynakça Bilgisi / Citation Information

Durmuş, A. (2013). Küresel Ekonomik Krizden Çıkmada Yöneticinin Rolü, *OPUS-Türkiye Sosyal Politika ve Çalışma Hayatı Araştırmaları Dergisi*, 3(5) s.25-30